

ULYKKER

1. Er der ryddeligt og orden i lokalet, så der ikke er risiko for fald og andre ulykker?

Her kan I for eksempel tjekke:

- om varer, emballage, affald mv. ligger og flyder på gulve og trapper mv.
- om der er plads til at få placeret redskaber, opmagasineret inventar, affald mv., steder, hvor man ikke skal gå
- om varerne er placeret ustabilt, så de fra høje hylder kan falde ned over de personer, der færdes i området
- om varerne er lagt ordentligt ind på hylden, så man ikke støder ind i dem
- om gulvene risikerer at blive glatte, fordi spild eller affald ikke bliver fjernet

2. Er gulvbelægning uden huller og ujævnheder samt generelt udformet, så risiko for fald er mindsket?

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der er løse klinker, linoleum, der er flænset, eller andet, som man kan hænge i eller falde over, når man færdes i butikken
- om der er niveauforskelle fx trin, som ikke er markeret tydeligt nok, så man risikerer at falde

3. Er maskinerne for eksempel flaskeautomat og røremaskine korrekt afskærmet og eventuelt monteret med andet sikkerhedsudstyr?

Mange maskiner i slagter-, delikatesse- og bagbutikken/-afdelingen samt pressere og komprimatorer til affald og pap har sikkerhedsanordninger, der sikrer, at man ikke kan komme i nærheden af de farlige maskindele, at maskinen stopper, når en låge åbnes eller at maskinen ikke kan bruges, når sikkerhedsudstyret er fjernet eller placeret ukorrekt.

Tjek om sikkerhedsanordninger og –udstyr fungerer og ikke er fjernet eller på anden måde er ude af funktion.

Tjek nødstopet på maskinen.

I brugsanvisningen til maskinen står der mere om sikkerheden ved maskinen og hvilket sikkerhedsudstyr, der er.

4. Håndteres skæreredskaber sikkert, og er de hensigtsmæssigt udformet?

Her kan I for eksempel tjekke:

- om kartonknive og andre knive, der bruges i butikken, er udstyret med et sikkert greb, så knivene ikke glider ud af hånden
- om alle er instrueret i korrekt og sikker brug af knive; for eksempel hvilke opgaver knivene skal bruges til, og hvor de skal placeres, når de ikke er i brug

5. Bliver maskiner og tekniske hjælpemidler eftersat og vedligeholdt?

Generelt drejer det sig om at vedligeholde maskiner og tekniske hjælpemidler.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der er snavs og andet i hjulene på transportudstyret
- om der er noget i konstruktionen, der gør, at transportudstyret ikke kører frit og ubesværet
- om det kørende udstyr kan bremse korrekt
- om håndtag/greb er intakte, så man kan få et godt greb
- om maskinerne afgiver nogle mislyde
- om der er mangler/defekter på maskiner
- om løfteredskaber, pressere, porte, stiger, brandslukkere mv. er eftersat af sagkyndig, jf. kravene til eftersyn

Information om vedligeholdelse findes i brugsvejledningen til maskinen/det tekniske hjælpemiddel, hvor også evt. krav til eftersyn er anført.

6. Er der brugsanvisninger og sikkerhedsforskrifter på de forskellige maskiner og tekniske hjælpemidler?

Til alle maskiner skal der være en dansk og let forståelig brugsanvisning. Brugsanvisningen skal være tilgængelig for alle for eksempel i en særlig mappe, som alle kender til.

Tjek derfor om I har brugsanvisninger til alle de maskiner og tekniske hjælpemidler, som I bruger.

7. Udleveres og bruges de nødvendige personlige værnemidler?

Ved længerevarende eller kompliceret udbenings – og udskæringsarbejde i slagterbutikken/afdelingen skal der bruges brynjehandske og evt. brynje for at undgå skæreskader.

Tjek om medarbejderne har fået de nødvendige personlige værnemidler udleveret, og om de bruges.

Der er ikke krav om sikkerhedssko i produktionslokaler eller lager og butik.

8. Bliver alle instrueret i arbejdets udførelse, herunder brug af maskiner m.m.?

Alle skal instrueres i udførelsen af arbejdet, så man ved, hvordan man kan arbejde sikkert og passe godt på sig selv.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der er gennemført instruktion, så de ansatte anvender tekniske hjælpemidler for eksempel ved løft og transport af tunge varer, eller når de skal hente eller rette noget til på de høje hylder
- om der er gennemført instruktion, så de ansatte ved hvordan de forskellige maskiner og tekniske hjælpemidler skal bruges
- om der er gennemført instruktion, så de ansatte ved, hvordan man doserer og bruger rengøringsprodukter eller andre kemiske produkter i arbejdet
- om der er gennemført instruktion, så de ansatte ved hvordan man håndterer røveri- og butikstyverisituationer eller situationer med fx vrede eller voldelige kunder
- om der er gennemført instruktion, så de ansatte ved, hvordan man håndterer en brand

Der kan også være udarbejdet særlige retningslinjer/skriftlige procedurer for instruktionen, som kan gennemgås og anvendes til at tjekke, om instruktionen er gennemført.

FYSISKE FORHOLD

1. Er der tilstrækkelig med plads til at færdes, og kan adgangs- og transportveje benyttes sikkert?

Generelt drejer det sig om, at der plads til, at man kan arbejde og komme omkring med varer og tekniske hjælpemidler uden at støde ind i dørkarme, lofter, installationer og inventar.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der i gange og områder, hvor I transporterer varer, er tilstrækkeligt med friplads på begge sider af varerne/læsset, der transporteres
- om der ved passager, gennem døre og porte, er tilstrækkelig med friplads mellem varer/læs og karme
- om man kan gå oprejst i kælderlokaler og gange uden at støde ind i lofter og installationer

Er der trapper i butikken for eksempel til lageret, skal de være brede nok, ikke for stejle og sikre at gå på.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om trappen er tilstrækkelig bred, så der er plads til at bære kasser og varer
- om vinklen mellem trappen og det vandrette plan ikke er større end 45 grader
- om trinnets højde er højere end 18 cm.
- om trappen er forsynet med gelænder i minimum den ene side, og som er ført forbi både øverste og nederste trin

Alle arbejdssteder skal være indrettede med flugtveje, så medarbejdere og kunder kan redde sig ud ved egen hjælp i tilfælde af brand eller andre farlige situationer. Det kan være døre og gange, som I normalt bruger, eller som udelukkende er flugtveje og nødudgange.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der i flugtvejene er minimum 1,9 meter til loftet.
- om flugtveje ikke er spærrede med for eksempel affald, varer, tekniske hjælpemidler, kundevogne, inventar mv.

2. Er der adgang til de nødvendige velfærds-foranstaltninger fx toiletter, skabe, spiseplads?

Der skal findes et passende antal velfærdsforanstaltninger i forhold til det antal personer, der benytter dem og den type af arbejde, der foregår i butikken.

Flere butikker inden for samme bebyggelse, for eksempel i butikcentre, kan indrette fælles velfærdsfaciliteter for deres ansatte, under forudsætning af at de har aftalt, hvem der vedligeholder og rengør faciliteterne

1. Er der tilstrækkelig belysning ved arbejdspladserne?

En kombination af almen belysning (lys i rummet) og særbelysning (belysning på det man arbejder med) vil ofte være hensigtsmæssig for at opnå et ordentligt arbejdslys, så man kan se, det man arbejder med.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om det, i arbejdsområder hvor der skal læses tekst eller udføres præcisionsarbejde, er muligt at se det, I skal læse og arbejde med
- om der på transportveje er tilstrækkeligt lys, så man kan orientere sig og opfatte personer, genstande og eventuelle ujævnheder i underlaget
- om lamper og armaturer er tilpasset og placeret, så lyset ikke blænder eller giver generende reflekser fra spejlinger i blanke overflader

2. Er der tilstrækkeligt med dagslystilgang? (der kan dispenseres herfra)

Ved indretning af faste arbejdssteder skal der være tilgang af dagslys. Dagslystilgangen vil normalt være tilstrækkelig, når vinduesarealet ved sidelys svarer til mindst 10 pct. af gulvarealet eller ved ovenlys mindst 7 pct.

Det kan accepteres, at dagslystilgangen er indirekte (flere lag glas med rum imellem, fx i overdækkede gader i storcentre).

1. Opleves temperaturen i lokalerne som generelt behagelige?

Der er stor forskel på den temperatur, vi hver især foretrækker. Derudover er påklædningen og typen af arbejde afgørende for, hvilken temperatur der føles mest behagelig.

Temperaturen afhænger af, hvor meget varme der tilføres lokalet, og hvor meget varme der forsvinder.

Under normale klimaforhold bør temperaturen inden døre være 20-22 grader ved stillesiddende arbejde og må ikke overstige 25 grader (under varmebølge må det accepteres, at temperaturen overstiger 25 grader).

Ved stillesiddende og stillestående arbejde og arbejde med let legemlig anstrengelse bør temperaturen ikke komme under 18 grader og ved

mere fysisk anstrengende arbejde bør temperaturen ikke komme under 15 grader

Hvis temperaturen ikke er inden for disse intervaller, så tjek for eksempel:

- om varmen kommer fra ydre påvirkninger for eksempel fra sollys, fra belysning, maskiner eller andet teknisk udstyr, der står tændt
- om varmen skyldes forkert indstillet ventilationsanlæg/ radiatorer
- om en for lav temperatur skyldes utætte vinduer eller åbne døre
- om en for lav temperatur skyldes at ventilationsanlæg/ radiatorer ikke er indstillet korrekt eller ikke virker optimalt

Luften indeholder naturligt en mængde fugt (vanddamp) – luftfugtighed. Holder man luftfugtigheden på et niveau omkring 30 til 70 procent, giver den kun sjældent gener.

Hvis luftfugtigheden ikke er inden for disse intervaller så tjek for eksempel:

- om udsugningskanaler og –ventiler fungerer optimalt
- om ventilationsanlægget er reguleret korrekt
- om der luftes nok ud

2. Er det muligt at undgå væsentlige kulde og træk gener?

Der må ikke være generende træk eller kulde i det arbejdsrum, hvor medarbejderne har deres primære arbejdsfunktion.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der er træk fra indgangsdør/-parti, som ligger ud til åbne/kolde arealer
- om der er træk fra baglokalerne, for eksempel pga. åbne vinduer, døre eller porte
- om der er træk fra vinduer, som I ofte har åbne
- om der er træk fra ventilationsanlæg

Kan kulde og træk ikke undgås pga. arbejde i fx kølerum, skal de ansatte beskyttes i form af personlige værnemidler (termotøj).

3. Fjernes der tilstrækkeligt støv og snavs?

Støv består bl.a. af fibre fra tekstiler og småpartikler som for eksempel jord og fint sand udefra.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om dem der gør rent, kan komme til at gøre ordentligt rent pga. inventar, ledninger på gulvet eller anden uorden
- om rengøringen er tilpasset behovet, så støv og snavs på gulve og inventar fjernes. Det gælder både måden, hyppighed og omfang

4. Betjenes og vedligeholdes eventuelle ventilationsanlæg?

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der er sorte eller grå aftegninger omkring de steder, hvor luften blæses ind i lokalene, hvilket tyder på, at luften ikke er helt ren og anlægget trænger til eftersyn
- om der er procedurer/aftaler om, at ventilationsanlæg jævnligt bliver eftersat og indreguleret – og at de er blevet overholdt

1. Er det muligt at undgå skadende støj fx fra maskiner eller omgivelserne?

Støj er al lyd, der skader eller generer. Ingen må udsættes for en støjbelastning over 85 dB(A) eller impulser over 137 dB(C). Som regel vil det være et niveau, hvor man skal hæve stemmen for at andre kan høre en.

Generende støj, er støj der generer, uden at den er høreskadende. Der er ingen faste grænser for, hvornår støj generer.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der er generende støj maskiner; for eksempel ventilationsanlæg der står og kører, transportudstyr eller maskiner I anvender
- om der er generende støj fra tv/radio
- om der er generende støj fra trafikken udenfor, hvis butikken ligger ud til befærde gade

Rummets akustik har betydning for lydniveauet i lokalet. Dårlig akustik betyder, at støj og larm opleves værre. Akustikken afhænger først og fremmest af de bygningsmaterialer, der er anvendt til vægge, lofter, gulve og døre og af inventaret. Men også om der er lydabsorberende materialer i rummet for eksempel polstrede møbler, gardiner eller anden tekstil.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om det runger meget i lokalet
- om I skal tale højt for at høre hinanden og kunderne

ERGONOMISKE FORHOLD

1. Er inventaret indrettet så arbejdet kan udføres i hensigtsmæssige arbejdsstillinger?

Generelt skal man kunne arbejde uden ofte at skulle række langt ud med armene (mere end en arms længde), arbejde med løftede arme, bøje eller dreje kraftigt i ryggen eller på anden måde arbejde i akavede arbejdsstillinger i længere tid af gangen.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om disken, bordet eller andet man arbejder ved, er i en højde, så det man arbejder med er omkring albuehøjde
- om man kan komme tæt på de ting, man arbejder med eller håndterer, når man for eksempel fylder varer op, trimmer eller henter varer på hylder og i montere. Er tingene tæt på forkanten af montren, tæt på hyldeforkanten eller tæt på transportudstyret, hvor varerne står
- om rækkeafstanden ind på hylden eller montren helst ikke overstiger 45 cm de steder, hvor man hyppigt henter varer
- om de ting man ofte bruger, er placeret inden for god rækkevidde, så man ikke skal række langt ud efter dem eller bøje og dreje i ryg
- om der, ved arbejde i udgangskasse, er mulighed for, at stolen kan indstilles, så man ikke sidder og bøjer i ryggen, at man har god støtte i lænden, 2/3 af lårene hvilende på sædet og fødderne hvilende på gulv/fodstøtte

2. Er der ryddeligt og tilstrækkelig med plads til, at arbejdet udføres i hensigtsmæssige arbejdsstillinger?

Når der ikke er plads til at komme tæt på varen, løfte varen eller komme omkring med transportudstyret mv. medfører det ofte, at man arbejder i dårlige arbejdsstillinger, hvor man bøjer kraftigt i nakke og ryg, vrider i ryggen eller hofter og knæ samt ikke kan udføre løft med korrekt arbejdsteknik.

Gå jeres arbejdsopgaver igennem og vurder for eksempel:

- om der er tilstrækkelig med plads til alle sider, når varer skal håndteres ved for eksempel opfyldning i butik og pluk fra lager
- om der er plads og adgang fra flere sider til det tekniske hjælpemiddel, når der skal tages varer fra palleløfteren, pallen, rullebordet eller lign.

3. Er der mulighed for at variere arbejdsstillingerne?

For at begrænse fastlåste arbejdsstillinger og –bevægelser bør der være mulighed for at skifte mellem forskellige arbejdsfunktioner.

Gå jeres arbejdsopgaver igennem og vurder for eksempel:

- om det er muligt at skifte mellem langvarigt stående eller stillesiddende arbejde med fysisk aktivt arbejde eller anden fysisk aktivitet
- om det er muligt at skifte mellem hårdere fysisk arbejde og lettere arbejde
- om det er muligt at skifte mellem langvarigt knæliggende arbejde ved for eksempel opfyldning på hylder og stående/gående arbejde

4. Er gulvbelægning tilpasset, eller er der på andre måder truffet foranstaltninger i forhold til påvirkninger ved stående og gående arbejde?

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der de steder, hvor man står meget, er et blødt underlag for eksempel trægulve, linoleum eller en aflastningsmåtte

1. Er det muligt at begrænse hyppige løft af tunge byrder?

Generelt kan man sige, at belastningen på kroppen ved løft stiger jo tungere byrden er og jo større rækkeafstanden mellem rygsøjlen og grebspunkt på varen er.

Men belastningen kan også være pga. dårlige arbejdsstillinger som følge af varens placering, pladsforholdene eller brug af forkert arbejdsteknik. Løftene bliver mere belastende, hvis man udfører dem med strakte arme, hvis man løfter over skulderhøjde eller under knæhøjde, hvis ryggen er bøjet eller vredet under selve løftet eller hvis det, der løftes, er uhåndterligt, fx glat eller stort.

Tunge eller akavede løft kan også medføre risiko for akut overbelastning, fx hvis varens vægt er ukendt.

Bæring under gang skal i videst muligt omfang undgås. Skal der bæres mere end 2 meter og på trapper, er der særlige vægtgrænser.

Arbejdstilsynet har udarbejdet et skema, som er rettesnor for vægtgrænser ift. løft.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om I kan anvende eller anvender egnede tekniske hjælpemidler til at få varerne transporteret rundt med fx sækkevogne, rulleborde, palleløftere, el-stablere
- om I kan anvende eller anvender tekniske hjælpemidler fx rulleborde og sakselifte til at få varerne op i en god løftehøjde mellem midtlår og albuehøjde ved vareopfyldning
- om der er tilstrækkeligt med plads til at udføre løftene i god arbejdsteknik
- om arbejdsflowet fra varemodtagelse til opfyldning af butik er tilrettelagt, så I undgår at flytte på varerne flere gange end højst nødvendigt; for

- eksempel at varerne bliver leveret, så de kan transporteres direkte ud i butik på samme tekniske hjælpemiddel eller, at når varer hentes fra lager og sættes over på transportudstyret, at det sker, så de varer, der først skal på plads, sættes øverst
- om I, ifm. ordre, har aftalt leveringsform, så I fx ikke skal stå at pakke en palle ud uden for butikken, men i stedet får varerne leveret i en pakning/størrelse, der kan komme direkte ind i på lageret/i butikken
 - om kollivægten kan reduceres, i samarbejde med leverandøren

2. Er der opmærksomhed omkring det daglige antal manuelle løft?

Her kan I gå jeres arbejdsgange igennem og for eksempel tjekke:

- antallet af løft
- hvor meget det vejer, det der løftes
- hvorfra og hvortil det løftes
- samt hvor længe løftearbejdet foregår – for eksempel om det er en hovedfunktion i medarbejderens daglige arbejde, eller om der kun er lejlighedsvis løft, der kan efterfølges af perioder med andre arbejdsopgaver, der ikke indebærer fysisk krævende arbejde

Dernæst tjek:

- om I kan undgå, at den/de samme personer løfter mange tunge varer i træk
- om I kan sørge for, at det ikke er den samme, der udfører de samme typer løft, fx løft i lave højder og høje højder, tunge og lette varer osv.
- om arbejdet er tilrettelagt, så den enkelte medarbejder kan skifte mellem arbejde, hvor der foregår løft, skub/træk og andre opgaver

3. Kan løftet udføres i gode arbejdsstillinger?

Manglende plads kan ofte betyde, at man skal række langt ud efter varen, løfte med vrid og drej i ryggen, eller kun kan få fat i varen med den ene hånd og på den måde belaste kroppen forkert.

Placeringen af varen, for eksempel i højden eller ved gulv, kan også betyde, at man ikke kan løfte uden at skulle enten række langt ud efter varen eller bøje kraftigt i ryggen og dermed øge belastningen i ryggen og skuldre/arme.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om man kan få fat i varen tæt på kroppen og holde den tæt på krop under løftet og ved frasætning
- om løftet kan udføres med varen mellem knæ- og skulderhøjde – tunge løft dog i max albuehøjde
- om løftet kan udføres uden at ryggen vrides, bøjes forover eller til siden eller begge dele
- om løftet kan udføres, uden at det foregår skævt/asymmetrisk ift. kroppen fx med én hånd
- om pladsforholdene er tilstrækkelige til at kunne bruge hensigtsmæssige tekniske hjælpemidler
- om arbejdet kan foregå i hensigtsmæssige arbejds højder - lette varer kan placeres lavt og højt, mens tungere vare er bedst at placere fra midtlår og op til skulderhøjde om medarbejderne er instrueret i korrekt arbejdsteknik og anvender den

4. Er det muligt at begrænse stor kraftanvendelse ved træk- og skubhjælpemidler som fx palleløftere?

Generelt kan man sige, at belastningen på kroppen ved skub og træk stiger, jo tungere læsset er.

Men belastningen kan også være pga. dårlige arbejdsstillinger som følge af udstyrets design og beskaffenhed, pladsforholdene, underlaget eller brug af forkert arbejdsteknik.

Erfaringsmæssigt giver transportudstyr og gods med totalvægt på under 200 kg ingen problemer ved kørsel på plant underlag og med gode pladsforhold. Over de 200 kg skal man ind og vurdere på en række forhold, der har betydning for belastningen og ved 500 kg skal de vurderes særligt nøje.

Her kan I for eksempel tjekke:

- hvad vejer det, der transporteres
- hvilke hjælpemidler bliver der brugt – er de egnede; for eksempel kan der anvendes selvkørende udstyr frem for noget, der skal trækkes og skubbes
- om hjulene passer til underlaget
- om underlaget, der køres på, er jævnt og uden buler
- om der er plads til at komme rundt med det transportudstyr, der er og om der kræves mange retningsændringer, for eksempel fx man skal dreje om hjørner
- om det, der transporteres, er læsset og kan læsses stabilt
- om medarbejderne er instrueret i korrekt arbejdsteknik og anvender den

5. Er transportveje udformet, så de er jævne, vandrette og har lille køremodstand?

Transportvejene skal være lette at køre transportudstyret på.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om de er plane og jævne ud for eksempel trin eller huller
- om man kan få et godt fodfæste, for eksempel at der ikke er et glat underlag eller hvor man på anden måde kan skride ud
- om underlaget giver så lille køremodstand som muligt; ved grus eller tykke tæpper bør man overveje at udskifte underlaget til en stabil overflade for at lette arbejdet eller man kan prøve med større og luftfyldte hjul på de tekniske hjælpemidler
- om der er niveauforskelle ved dørtrin, trappetrin eller mindre kanter, der skal passeres med transportudstyr med hjul og som ikke er udlignet med fx rampe

6. Er der egnede tekniske hjælpemidler til rådighed som fx rulleborde, sækkevogne og palleløftere?

Her kan I for eksempel tjekke:

- om I kan anvende eller anvender tekniske hjælpemidler, så man kan transportere varerne på hjul frem for at bære dem
- om der er tekniske hjælpemidler til rådighed som for eksempel rullebord, sakselift eller el-stabler, så I kan håndtere varerne i en god arbejdshøjde (ca. midtlår til albuehøjde) ved eksempelvis vareopfyldning
- om det udstyr, I bruger, egner sig til varerne; for eksempel deres vægt og størrelse
- om det udstyr, I bruger, egner sig til opgaverne; for eksempel om udstyret fylder for meget, ift. hvor det bruges eller døre, der skal passeres, om udstyret skal bruges til at få varerne op i en god arbejds-/løftehøjde og om varerne kan transporteres stabilt
- om det udstyr, der bruges, egner sig til de steder, hvor transporten foregår; for eksempel kræver underlag med ujævnheder større eller luftfyldte hjul og steder med stigninger kræver måske selvkørende palleløfter
- om de tekniske hjælpemidler, der er, må anvendes af de unge under 18 år, hvis der er behov for det

KEMISKE OG BIOLOGISKE FORHOLD

1. Opbevares og doseres stoffer og materialer hensigtsmæssigt?

På leverandørbrugsanvisningen står der, hvordan produktet skal opbevares og doseres.

Tjek derfor om dette overholdes.

2. Er der arbejdspladsbrugsanvisning-er for farlige stoffer og materialer?

Der skal udarbejdes arbejdspladsbrugsanvisning (APB) for alle færemærkede kemiske produkter i arbejder med. APB'en skal indeholde oplysninger om, hvordan I anvender og håndterer produkterne på arbejdspladsen og hvordan medarbejderne kan arbejde sikkert med dem.

Tjek for eksempel:

- om der er udarbejdet APB for alle produkter, som I anvender, opbevarer og sælger
- om der er nogle produkter, som I ikke længere anvender og derfor ikke skal have APB for
- om APB er tilgængelige og alle ved, hvor de er
- om alle er instrueret i APB'erne

1. Håndteres affald forsvarligt?

Miljøstyrelsen har regler for, hvordan affald fra fødevarer skal håndteres.

Tjek derfor om disse overholdes.

1. Er det muligt at begrænse hudkontakt med allergifremkaldende stoffer?

Der kan være allergifremkaldende stoffer i både rengøringsmidler, vaskemidler, dekoratørprodukter, emballage men også nogle fødevarer kan være allergifremkaldende.

Tjek først om de forskellige produkter er allergifremkaldende ved at læse leverandørbrugsanvisning/sikkerhedsdatablad.

Dernæst tjek om disse produkter kan erstattes med produkter, der ikke er allergifremkaldende.

Hvis ikke, så undersøg hvilke personlige værnemidler der skal udleveres (se leverandørbrugsanvisningen/ sikkerhedsdatabladet).

Tjek om de nødvendige personlige værnemidler er udleveret og anvendes.

2. Anvendes der gode hudvenlige rutiner fx ved vådt arbejde?

Især i butikker/afdelinger der forarbejder fødevarer, hvor man dermed vasker hænder hyppigt samt i blomsterbutikker eller andre butikker med "vådt" arbejde", er det vigtigt at have gode hudvenlige rutiner:

Her kan I for eksempel tjekke:

- om sæben er mild, hudvenlig og parfumefri samt om den doseres korrekt
- om der eventuelt kan anvendes beskyttelseshandsker
- om der anvendes tynde bomuldshandsker inde under beskyttelseshandsker, hvis sådanne bruges
- om de ansatte bærer fingerringe, ur og andre smykker, hvor fugt og snavs kan sidde og give irritation
- om det våde arbejde kan varieres med mindre vådt arbejde
- om de ansatte er instrueret i hudvenlige rutiner

PSYKISKE FORHOLD

1. Er der truffet forholdsregler, så muligheden for vold, trusler om vold og røveri er begrænset?

Vold eller trusler om vold

Vold eller trusler om vold kan opstå ifm. kundekontakt og butikstyverier.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der er retningslinjer for håndtering af situationer med butikstyveri, voldelige/truende/vanskelige kunder, og at medarbejderne er instrueret heri.
- om der er klare retningslinjer for håndtering af reklamationer, og hvad der forventes af serviceniveau
- om medarbejderne får den nødvendige information om varernes tilgængelighed, tilbud o. lign.
- om der mulighed for at tale med kollega/ledelse efter voldelige/truende/konfliktfyldte situationer og evt. at få støtte (psykisk førstehjælp/krisehjælp)

Forebyg røveri

Ift. røverier skal man vurdere risikoen for røveri, og ud fra den lægge sit sikkerheds- og forebyggelsesniveau. Risikoen kan bl.a. vurderes ud fra omfanget af værdier i butikken, butikkens beliggenhed og åbningstider.

I forhold til forebyggelse kan I for eksempel tjekke:

- om pengene i butikken er tilstrækkeligt sikrede for eksempel ved pengeopbevaring og løbende deponering
- om værdifulde varer er i aflåste montre/skabe samt om der er retningslinjer for fremvisning af de værdifulde varer
- om pengeoptælling foregår et sikret sted, der ikke kan ses af uvedkommende, og hvor uvedkommende ikke har adgang
- om pengetransport til bank foregår sikkert for eksempel skiftende personer, ruter, tidspunkter og emballage
- om der er behov for yderligere tekniske foranstaltninger for eksempel videoovervågning, alarminstallation, pengeskabe eller lukkede kontantsystemer
- om der i indretningen af butikken er tænkt over gode oversigts- og udsigtsforhold samt få steder en evt. røver kan gemme sig
- om der er gode låse på døre og vinduer, og om disse holdes lukkede og låst, især op til lukketid
- om der er retningslinjer for, hvordan personalet skal åbne og lukke butikken for eksempel fx via fordøren, være opmærksomme på mistænkelige personer/biler, ikke gå ud med affald mv. omkring lukketid
- om der er god skiltning med sikkerhedsniveauet for eksempel lav kassebeholdning, penge opbevares i pengeskab, tidslås, pengeskabet kan ikke åbnes af personalet og videoovervågning
- om medarbejderne er instrueret i håndtering af penge og butikens sikkerhedsrutiner

Håndtering af røveri

Hvis der sker et røveri, skal I på forhånd have aftalt, hvad I gør under og efter røveriet og så skal det følges.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om medarbejderne er instrueret i, hvordan de skal takle et røveri; for eksempel gør som røveren siger, ikke standse eller løbe efter røveren og tage signalement
- om medarbejderne er instrueret i, hvordan de skal takle situationen efter et røveri, herunder at der er klare planer for, hvad der skal gøres

2. Er der opmærksomhed omkring arbejdsfunktioner, hvor der foregår ensidigt gentaget arbejde (EGA)?**3. Er antallet af længere perioder, hvor der arbejdes alene, begrænset?**

Ved alenearbejde er der typisk mindre kontakt med kolleger og overordnede og dermed muligvis mindre vejledning, støtte og supervision.

Alenearbejde kan være psykisk belastende for medarbejderne, bl.a. fordi de ikke kan få støtte og hjælp i situationer med vanskelige, uforudsete og ukendte arbejdsopgaver.

Hvis der forekommer alenearbejde så tjek for eksempel:

- om medarbejdere har mulighed for at tilkalde hjælp, som kan være hurtig fremme? Fx i tilfælde af sygdom, ulykker, røveri
- om der er mulighed for hjælp og støtte fra kolleger eller leder i forbindelse med arbejdet? Fx. i forbindelse med uforudsete arbejdsopgaver eller pludselige opståede problemer?

4. Er der klare retningslinjer for chikane eller mobning?

Der er tale om mobning, når en eller flere personer, regelmæssigt og over længere tid, udsætter en eller flere andre personer for krænkende handlinger, som vedkommende opfatter som sårende eller nedværdigende. De krænkende handlinger bliver dog først til mobning, når vedkommende ikke er i stand til at forsvare sig effektivt mod dem. Drillerier der af begge parter opfattes som godsindede, eller enkeltstående konflikter er ikke mobning.

Seksuel chikane er, når en eller flere personer, regelmæssigt og over længere tid eller gentagne gange på grov vis, udsætter en eller flere andre (internt) for uønskede handlinger af seksuel karakter, og den udsatte opfatter disse som krænkende.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om der er meldt klart ud, at mobning/chikane ikke kan accepteres og hvilke handlinger, der er uacceptable
- om der er klare retningslinjer for ledelsens pligt til at reagere og stoppe mobning/chikane samt hvordan
- om der er klare retningslinjer for, hvad medarbejderne skal gøre, hvis de udsættes for mobning/chikane eller er vidne til det
- om der tages hånd om konflikter

5. Er lange perioder med vedvarende unormal stor arbejdsmængde søgt begrænset?**Her kan I for eksempel starte med at tjekke:**

- om der har været unormal stor arbejdsmængde i en periode
- om medarbejderne generelt føler, at de kan nå det, der forventes af dem

Dernæst tjek for eksempel:

- om vagtplaner bliver tilrettelagt hensigtsmæssigt; for eksempel om der er mulighed for afløsere ved sygdom mv.
- om medarbejderne ved, om de skal arbejde over og får besked om ændrede vagtplaner i god tid
- om mængden af opgaver og bemanning er afpasset hinanden
- om medarbejderne kan få hjælp af deres leder til at prioritere arbejdsopgaverne, når der er travlt for eksempel ifm. sygdom
- om I holder de aftalte pauser
- om der er mulighed for at tilkalde kollega ved lange køer

6. Får medarbejderne de nødvendige informationer?

Her kan I for eksempel undersøge om den information I giver, når ud til medarbejderne, og om medarbejderne generelt synes der er nem adgang til relevant information.

Tjek for eksempel også om medarbejderne får information:

- om ændringer i vagtplaner
- om omstruktureringer
- om ombygning, flytning eller lukning
- om nye medarbejdere
- om butikkens varesortiment, tilbud- og udsalgsvare mv.
- om retningslinjer for eksempel ift. service- og kassebetjening

ARBEJDSMILJØORGANISATIONEN

1. Er der kendskab til arbejdsmiljøorganisationens medlemmer og deres opgaver?

Der er både en medarbejderrepræsentant (arbejdsmiljørepræsentanten) og en lederrepræsentant i arbejdsmiljøgruppen. Tjek om medarbejderen kender repræsentanterne, ved hvordan de kommer i kontakt med dem og ved hvad de kan bruges til.

2. Har arbejdsmiljøorganisationens medlemmer den nødvendige uddannelse?

Tjek om arbejdsmiljøorganisationens medlemmer har gennemført den lovpligtige arbejdsmiljøuddannelse.

SÆRLIGE ARBEJDSGRUPPER

1. Er der taget højde for de særlige arbejdsmiljøregler, som gælder for unge under 18 år?

Der gælder en række særlige regler for unge under 18 år.

Her kan I for eksempel tjekke:

- om de løfter mere end de må (over 12 kg)
- om de trækker/skubber mere end de må; for eksempel mere end 10 kundevogne
- om de bruger maskiner, de ikke må
- om de bruger kemiske produkter, de ikke må
- om de bruger tekniske hjælpemidler, de ikke må
- om de arbejder på tider, hvor de ikke må
- om de arbejder flere timer, end de må
- om de udfører opgaver, de ikke må

BAR Handel har udarbejdet særlige APV tjeklister for henholdsvis unge, der er undervisningspligtige og ikke-undervisningspligtige, som med fordel kan bruges i kortlægningen af de unges arbejdsmiljø

3. Er der udarbejdet en særlig APV for gravide og ammende?

Arbejdspladsvurderingen skal altid indeholde en vurdering af, om gravide eller ammende kan blive udsat for påvirkninger, der indebærer en fare for fosteret eller det nyfødte barn. Dette kan arbejdsgiveren også indarbejde i en politik for gravide.

2. Er der taget højde for de særlige hensyn om arbejdsmiljø, som gælder for gravide og ammende?

For gravide er der arbejdsmiljøforhold, som man skal være opmærksomme på af hensyn til både den gravide og fosteret.

Her kan for eksempel tjekke:

- om den fysiske belastning ift. løft, træk/skub er for stor; for eksempel vil grænsen for, hvad den gravide må løfte, nedsættes i løbet af graviditeten ift. andre som følge af, at varerne løftes længere væk fra kroppen – [se AT-vægtskema](#)
- om den gravide fra 4. graviditetsmåned kan veksle mellem stående/gående arbejde og siddende arbejde
- om der er kemiske produkter, den gravide ikke må anvende eller skal tage særlige forholdsregler for. Se leverandørbrugsanvisning/sikkerhedsdatablad for R-numre og risikosætninger
- om arbejdet er tilrettelagt med passende aflastningspauser – for eksempel én før og én efter frokost af ca. ½ times varighed
- om den gravide er instrueret i og bruger korrekt arbejdsteknik

SYGEFRAVÆR

1. Er der forhold i arbejdsmiljøet, der kan medvirke til sygefraværet?

Sygefravær kan skyldes forhold på arbejdet. Man skal derfor undersøge, om der er arbejdsmiljøforhold, der kan være medvirkende eller årsag til sygefraværet.

2. Kan ændringer i arbejdsmiljøet bevirke, at sygefraværet mindskes?

Overvej om der er arbejdsmiljøforhold, som kan bevirke, at sygefraværet mindskes.